

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
БОТАНІЧНИЙ САД ІМЕНІ АКАД. О.В. ФОМІНА
КАНІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК

Наукова конференція
"Створення кадастрів фіторізноманіття
заповідних територій, ботанічних садів
та дендропарків"

Матеріали наукової конференції
13-15 жовтня 2008
м. Канів

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
БОТАНІЧНИЙ САД ІМЕНІ АКАД. О.В. ФОМІНА
КАНІВСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК

**СТВОРЕННЯ КАДАСТРІВ
ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ ЗАПОВІДНИХ
ТЕРИТОРІЙ, БОТАНІЧНИХ САДІВ
ТА ДЕНДРОПАРКІВ**

Матеріали наукової конференції

13-15 жовтня 2008 року

Київ

Київ – 2008

Створення кадастрів фіторізноманіття заповідних територій, ботанічних садів та дендропарків. Матеріали наукової конференції (13-15 жовтня 2008 року, м. Канів). – Київ: Фітосоціоцентр, 2008. – 68 с.

Під загальною редакцією д.б.н., професора В.А. Соломахи

Редакційна колегія: к.б.н. М.М. Перегрим, к.б.н. Л.М. Губарь,
к.б.н. Д.М. Якушенко, к.б.н. С.Д. Зеленко, О.В. Мотронюк

ISBN 978-966-306-142-5

© Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, 2008
© Ботанічний сад імені акад. О.В. Фоміна, 2008
© Канівський природний заповідник, 2008

Друкується в авторській редакції
Відповідальний за випуск - Ігор Соломаха

Видавництво Українського фітосоціологічного центру
Київ - 28, а. с. 2, тел/факс (044) 524-11-61

Підписано до друку 01.10.2008 р. Формат 60 x 84 1/16. Друк різнографічний.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. арк. 3,8. Умов. вид. арк. 4,0. Зам. №674.

Надруковано в друкарні
Українського фітосоціологічного центру

СЕКЦІЯ 4. КАДАСТРИ ГЕРБАРІЇВ, НАСІННЄВИХ БАНКІВ ТА ЛАБОРАТОРІЙ, БОТАНІЧНИХ МУЗЕЇВ

О.Ю. Акулов

**Мікологічний гербарій (фунгарій) Харківського національного
університету ім. В.Н. Каразіна СWU (Мус).**

*Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, кафедра мікології та
фітоімунології, пл. Свободи, 4, м. Харків, 61077, Україна*

E-mail: bipolaris@mail.ru

Мікологічний гербарій (фунгарій) СWU (Мус) є складовою частиною наукового гербарію Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Його було створено у 1825 р. видатним харківським ботаніком та мікологом В.М. Черняєвим. Цей гербарій є найстарішою науковою колекцією грибів в Україні, яка станом на цей час нараховує біля 37 тисяч зразків (з них біля 5 тисяч є лишайники).

Значну частину колекції – понад 21 тис. зразків складають мікологічні ексиккати: Rabenhorst L. „Fungi Europaei exsiccati” (12 тис.), Rabenhorst L. „Lichenes europaei exsiccati” (1 тис.), Kabat J. et Bubak F. „Fungi Imperfecti exsiccati” (733), Bucholtz F. „Fungi rossicci exsiccati” (669), Jaap O. „Fungi selecti exsiccati” (600), Schaerer L. „Lichenes Helvetici exsiccati” (600), Potebnia A. „Herbarium Rossicum Universitatis Cesareae Charkoviensis” (443), Fuckel L. „Fungi Rhenani exsiccati” (385), Неводовський Г. „Грибы России” (326), Tranzschel W. et Serebrianiĳov J. „Mycotheca rossica” (319), Jaczewki A., Komarov V., Tranzschel W. „Fungi Rossiae exsiccati” (267), Trebaux O. „Chytridinae” (200), Bucholtz F. „Fungi rossicci exsiccati” (200), Savicz V.P. „Lichenotheca Rossica” (70), Ячевський А.А. „Грибные болезни культурных и дикорастущих полезных растений” (60), Elenkin A. „Lichenes Flora Rossiae” (50), Бондарцев А.С. „Эксиккаты грибов СССР” (48).

Основна частина старовинних мікологічних ексиккатів (17890 зразків) традиційно зберігається на кафедрі ботаніки. Впорядкуванням іншої частини мікологічного гербарію СWU займається кафедра мікології та фітоімунології.

Фонди наукового гербарію кафедри мікології та фітоімунології станом на цей час нараховують близько 20 тис. зразків (в тому числі ексиккатів 3408). До числа особливо цінних фондів, що зберігаються на кафедрі, належать типові зразки, а також старовинні зразки зі зборів Я.Ф. Ерхарта (1793 р.), Ф.А. Делявіня, В.М. Черняєва, К.К. Пенго, Ж.Б. Мужо та Х.Г. Нестлера, Дж. Де Нотаріса, Н.А. Шестунова та ін. Велику наукову цінність також являє іменний мікологічний гербарій А.О. Потебні, а також колекція водних грибів Л.І. Логвиненко.

Починаючи з 1919 р., після масової еміграції харківських мікологів та передчасної смерті А.О. Потебні, у Харківському університеті основна увага приділялася фітопатологічним дослідженням й мікологічний гербарій CWU (Мус) фактично не функціонував. Його відродження відбулося лише у 1993 р. водночас із створенням спеціалізованої кафедри мікології та фітоїмунології.

Протягом останніх років співробітниками кафедри ведеться інтенсивна робота по інвентаризації наявних гербарних фондів та їх доповненню; налагоджено інтенсивний обмін зразками з іншими гербаріями. За цей час обсяг колекції поповнено майже 10 тис. зразків, в тому числі з Беларусі, Бразилії, Італії, Іспанії (Канарські острови), Німеччини, Франції та Росії (Далекий Схід, Кавказ, Краснодарський край, Сибір, Урал). За цей період з колекцією працювали 42 фахівці з 22 країн світу (Австрія, Аргентина, Беларусь, Бельгія, Італія, Іспанія, Канада, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, ПАР, Польща, Росія, США, Тайвань, Україна, Фінляндія, Франція, Чехія, Швеція, Естонія та Японія). Розпочато роботи по створенню електронного каталогу колекції та інтеграції даних про наявні фонди з міжнародною інтерактивною базою даних Cybertruffle: <http://www.cybertruffle.org.uk>. Інформацію про мікологічний гербарій Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна внесено до каталогу „Index Herbariorum”.

Ю.Г. Гамуля, А.А. Барсуков

**Эксикаты «Hepaticae europaeae» Л. Рабенгорста в гербарии
Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина**

*Харьковский Национальный университет им. В.Н. Каразина, кафедра ботаники, пл.
Свободы, 4, Харьков, 61077, Украина*

E-mail: ygamulya@mail.ru, barsukov@pochta.ru

Среди уникальных коллекций, хранящихся в Гербарии Харьковского университета, особое место принадлежит коллекциям эксикат конца XIX – начала XX века. Коллекция эксикат «Hepaticae europaeae» в гербарии Харьковского университета насчитывает в общей сложности 569 гербарных листов (55 десятков согласно обозначениям томов + дополнительные). В целом коллекция сохранилась очень хорошо и, очевидно, в полном объеме. Не утрачено ни одного листа или этикетки; потерян один образец (№54 — *Frullania dilatata* (L.) Dum.), три сильно повреждены. Листы сшиты в тома по 2-3 десятка (не считая дополнений к данному или предыдущим томам) и переплетены в твердый переплет. Первый том датирован 1855 г., последний — 1872 г.